

## **Guvernarea electronică: așteptări teoretice, dimensiuni metodologice, realități empirice**

**Virgil Stoica**

### **Rezumat**

Termenul „guvernare electronică” este unul recent și reprezintă unul dintre cele mai interesante concepte introduse în domeniul științelor politice la sfârșitul anilor '90. În sens larg, guvernarea electronică include utilizarea tuturor informațiilor și a tehnologiilor de comunicare, de la fax la telefonie mobilă, pentru a facilita administrarea de zi cu zi a problemelor guvernamentale. În sens restrâns, guvernarea electronică poate fi definită ca producția și oferirea serviciilor publice prin intermediul tehnologiei informației.

Această lucrare analizează guvernarea electronică din perspectiva științelor politice, și prezintă o sinteză a muncii mele din ultimii ani. Au fost preluate și contopite, în încercarea de a crea o lucrare cât mai unitară, fragmente din mai multe lucrări. Astfel, teza încearcă să răspundă la următoarele întrebări de cercetare:

1. Ce este guvernarea electronică?
2. Care este întinderea domeniului de cercetare al guvernării electronice?
3. Cum poate fi măsurată performanța guvernării electronice?
4. Care este nivelul guvernării electronice la nivel urban în România?
5. Care este nivelul guvernării electronice la nivel rural în România?
6. În ce constau diviziunile digitale dintre țările membre ale Uniunii Europene?
7. Ce diviziuni digitale provoacă vârsta în rândul locuitorilor municipiului Iași?

Conceptul de guvernare electronică devine util atunci când guvernarea electronică este privită într-o perspectivă largă, cuprinzătoare, care se referă nu doar la autoritatea și la intervenția statului, ci și la acțiunea comună a celorlalți actori implicați în dezvoltarea serviciilor publice, fie că este vorba de cetățeni, organizații ale societății civile, firme sau instituții de interes public. Guvernarea electronică se manifestă astfel ca partea a unei viziuni generale, de ansamblu, asupra relației dintre stat și societate. De aceea, guvernarea electronică poate fi considerată astăzi un element indispensabil al practicii democratice, regăsindu-se printre preocupările cele mai însemnate ale organizațiilor internaționale ce promovează principiile democratice și respectarea drepturilor omului. Cercetarea în domeniul guvernării electronice se dovedește a fi una

multidisciplinară, interdisciplinară sau transdisciplinară, doar așa putând să abordeze complexitatea problemelor și fenomenelor fără să le suprasimplifice.

Cercetările despre guvernarea electronică se află într-o dezvoltare rapidă, peste tot în lume. În același timp, însă, au apărut întrebări legate de metodele și instrumentele de cercetare care ar trebui utilizate într-un astfel de domeniu. Există încă o lipsă de evidentă de consens în privința factorilor care ar trebui luați în considerare atunci când măsurăm guvernarea electronică, a modului în care aceștia ar trebui grupați și cuantificați.

În cercetările mele de până acum am utilizat două tipuri de indicatori. Unul a măsurat performanța paginilor de web ale localităților din România (urbane și rurale) iar celălalt a măsurat gradul de dezvoltare a guvernării electronice în țările Uniunii Europene și diferențele existente între acestea. În plus, am utilizat chestionarul pentru a cerceta diviziunile digitale existente între locuitorii municipiului Iași și am creat un model de regresie liniară multiplă care să previzioneze nivelul de dezvoltare al e-guvernării în diverse țări.

Studiind politicile publice din România în privința guvernării electronice am concluzionat că țara noastră nu a promovat până acum o politică publică coerentă vizând acest domeniu. Progresele realizate în ultimii ani sunt mai degrabă incrementale, fiind rezultatul unor acțiuni neordonate ale diferitelor autorități în urma presiunilor unor actori internaționali. Cu determinanți interni destul de slabi, guvernarea electronică din România s-a dezvoltat mai ales ca o consecință a aderării la Uniunea Europeană.

În privința guvernării electronice la nivel local, am constatat o creștere constantă a numărului de pagini web oficiale, atât la nivel urban cât și rural, precum și o sporire a scorurilor medii. Progresele pot fi observate însă numai pe dimensiunile „tehnice” ale guvernării electronice: *securitatea și protejarea datelor personale, ușurința în utilizare și conținutul*. Dimensiunile politice și administrative ale e-guvernării, și anume *furnizarea de servicii și democrația digitală*, nu s-au îmbunătățit. Scorurile obținute pe cele cinci dimensiuni de cercetare întăresc opinia că România este încă la primul nivel al guvernării electronice, și anume cel al comunicării unidirecționale.

Termenul de diviziuni digitale este utilizat, în general, pentru a descrie modele de acces inegal la tehnologiile informaționale, fenomen bazat pe diferențe de educație, de venit, de vârstă, de gen, de origine etnică, de reședință. Modul în care sunt definite diviziunile digitale este

important nu doar din punct de vedere al comunității științifice, ci și din perspectiva politicilor publice care pot fi dezvoltate și implementate pentru reducerea lor.

Din punct de vedere al guvernății electronice, am identificat, în interiorul U.E. două mari grupuri de țări: liderii, țările nordice și vestice, și cei rămași în urmă, țările sudice și ex-comuniste. În timp ce diferențele în ceea ce privește infrastructura și performanța *site*-urilor guvernamentale între aceste țări sunt semnificative, cele legate de competențele digitale și de comportamentul digital sunt chiar și mai mari. Această constatare subliniază factorii sociali și culturali care pot influența dezvoltarea guvernății electronice. Astfel, strategia europeană ar trebui să fie adaptată în funcție de mediul cultural și social al fiecărei țări.

În general, rezultatele cercetării efectuate în municipiul Iași în privința diviziunilor digitale se potrivesc cu așteptările din literatura de specialitate: pe măsură ce crește vârsta, diviziunile digitale cresc și ele, atât în privința accesului la dispozitive TIC, a accesului la internet, cât și în privința competențelor digitale. Lipsa de cunoștințe în utilizarea calculatoarelor și a internetului este principalul aspect de demotivare al comportamentului digital, factor care este cu mult peste lipsa de bani. Principalele motivații ale celor care au acces la internet au fost relativ omogene, iar activitățile care implică cheltuieli (achiziționarea de bunuri sau servicii și internet banking) și interacțiunea cu autoritățile publice s-au situat la sfârșitul clasamentului indiferent de vârstă. Acest lucru poate sugera un model cultural. Capitalul social, încrederea în ceilalți, dincolo de familie și prieteni, este un factor cheie în orice tranzacție, în special într-un mediu în care oamenii nu interacționează fizic direct unul cu altul. Nivelul scăzut al capitalului social românesc ar putea explica un astfel de comportament digital.

# **Electronic Government: theoretical expectations, methodological issues, and empirical realities**

**Virgil Stoica**

## **Abstract**

The term of "electronic government" is a recent one and it is one of the most interesting concepts introduced in political science in the late 90s, although it is not very clearly defined and understood by policy analysts. Broadly, e-government includes the use of information and communication technologies, from fax to mobile phones, in order to facilitate daily administration of government issues. Narrowly, e-government can be defined as the production and provision of public services through information technology.

This paper analyzes the electronic government from the perspective of political science, and summarizes several years of my work. A number of my papers were taken and merged in an attempt to create an articulate scientific work. Therefore, this paper seeks to answer the following research questions:

1. What is e-government?
2. How vast is the research field of e-government?
3. How should the performance of e-government be measured?
4. What is the performance level of e-government in Romanias' cities?
5. What is the performance level of e-government in Romanian villages?
6. How large is the extent of digital divide between European Union countries?
7. What kind of digital divide is caused by age among residents of Iasi?

The concept of electronic governance becomes useful when e-government is seen in a broad, comprehensive perspective, referring not only to the state authority and intervention, but also to the combined action of other actors involved in the development of public services, as citizens, civil society organizations, companies or public institutions. E-government is revealed as part of a inclusive perspective of the relationship between state and society. Therefore, e-government can be considered today an indispensable element of democratic practice, being mentioned among the most important concerns of the international organizations that promote democratic principles and human rights. In order to tackle the complex problems and phenomena

without oversimplifying them, e-government research is proving to be a multidisciplinary, interdisciplinary or transdisciplinary field.

E-government research is growing fast all over the world. At the same time, there are questions about which research methods and tools should be used in such a field. There is still a lack of consensus on the factors that should be taken into consideration when we measure e-government, how they should be grouped and quantified.

In my research I have used two types of indicators. One measures web pages performance of urban and rural settlements in Romania, and the other measures the level of e-government development of EU countries and the differences between them. In addition, I used a questionnaire to investigate the digital divide between inhabitants of Iasi and I created a multiple linear regression model to predict the development of e-government in various countries.

Studying e-government policies in Romania, I have concluded that our country has not passed yet a coherent policy regarding this area. The progresses made in recent years are rather incremental, being the result of uncoordinated actions taken by different authorities following pressure from various international actors. The internal determinants being quite weak, electronic governance in Romania was developed especially as a consequence of joining the European Union.

Regarding local e-government, I found a steady increase in the number of official websites, both in urban and rural areas, and an increase in average scores. However, progress can be seen only on "technical" dimensions of eGovernment: security and personal data protection, ease of use, and content. Political and administrative dimensions of e-government, namely the provision of services and digital democracy, have not improved. Scores on the five dimensions of research reinforce the view that Romania is still at the first level of electronic government, namely communication in one direction.

Generically, the term digital divide is used to describe patterns of unequal access to information technologies, a phenomenon based on differences in education, income, age, gender, ethnic origin, residence. The way in which digital divide is defined is important not only for the scientific community, but also for policymakers, regarding policies that can be developed and implemented in order to reduce it.

In terms of electronic governance, I have identified within the E.U. two main groups of countries: leaders, northern and western countries, and those left behind, the southern and former

communist countries. While differences in infrastructure and the performance of government websites across countries are significant, those related to digital literacy and digital behavior are even greater. This finding emphasizes the social and cultural factors that may influence the development of electronic governance. Therefore, the European strategy should be adapted to the cultural and social environment of each country.

The research results in Iasi on the digital divide fit into the general expectations of literature: as age increases, the digital divide is also growing, both in terms of access to ICT devices, Internet access and the digital skills. Lack of knowledge in using computers and the Internet is the main aspect of digital demotivating behavior, a factor which is more important than lack of money. The main motivations of those who have Internet access were relatively homogeneous and the activities involving expenditures (purchases of goods or services and Internet banking) and interaction with public authorities were at the bottom of the ranking regardless of age. This may suggest a cultural model. Social capital, trust in others, beyond family and friends, is a key factor in any transaction, particularly in an environment in which people physically do not interact directly with each other. The low level of Romanian social capital could explain such a digital behavior.